

Creative Commons

Podpora tvorivého prostredia

[Príklady využitia licencií CC]

Pôvodný dokument je dostupný pod licenciou Creative Commons
Attribution 3.0 creativecommons.org/licenses/by/3.0/

Adaptovaný dokument je dostupný po pod licenciou Creative Commons
Attribution 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

I. Misia organizácie Creative Commons

Poslaním Creative Commons je umožniť legálne zdieľanie a opakované použitie kultúrnych, vzdelávacích a vedeckých diel. S týmto cieľom ponúkame tvorcom a verejnosti bezplatné a ľahko použiteľné nástroje, aby im pomohli využiť kreativitu, ktorú umožňujú nové technológie – *remixová* kultúra alebo kultúra čítania a písania (read-write culture), v rámci ktorej sa môžeme zapojiť do obsahu, ktorý nás obklopuje, na rozdiel od čítania (read-only culture), kedy obsah len pasívne prijímame.¹

Tento dokument poskytuje stručný prehľad histórie a ideológie organizácie, ako aj toho, čo Creative Commons ponúka, čo doteraz dosiahla a čo chce dosiahnuť v budúcnosti.

II. Problém, ktorý sa Creative Commons snaží riešiť

Organizácia Creative Commons bola založená v roku 2001 s cieľom riešiť tento problém: na internete neexistuje spôsob, ako „používať“ dielo bez toho, aby ste zároveň nevytvorili jeho „kópiu“, čo súvisí s autorským právom – legislatívou, ktorá tvorcom udeľuje výhradné práva na kontrolu určitých činností vo vzťahu k ich dielu.

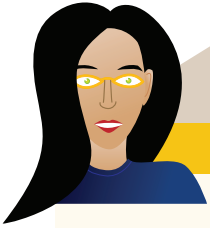
Vďaka povahe moderných technológií sú ľudia prepojení spôsobom, ktorý nikdy predtým nebol možný. Teraz môže verejnosť šíriť diela v rôznych formátoch vo vysokej a často aj profesionálnej kvalite a môže spolupracovať naprieč hranicami času a priestoru. Okrem toho digitálne technológie ponúkajú nové spôsoby vytvárania, zdieľania a remixovania nových, odvodených a kolektívnych diel. Všetky tieto činnosti nevyhnutne súvisia s výhradnými právami vlastníka [nositeľa] autorských práv.

V dôsledku toho (samozrejme s výnimkou použitia diela na základe *fair use* [zákonných výnimiek a obmedzení])² možno povedať, že akékoľvek digitálne alebo online použitie diela si najskôr vyžaduje povolenie. A práve na riešenie tejto otázky (alebo chyby, záleží na vašom pohľade) bola vytvorená organizácia Creative Commons.

¹ Viac o remixovej kultúre na https://en.wikipedia.org/wiki/Remix_culture;

² Mnohé krajiny poskytujú verejnosti určité práva na používanie diel chránených autorskými právami bez povolenia a bez toho, aby tým boli porušené výhradné práva udelené autorom/nositeľom autorských práv. Pri niektorých z týchto výnimiek sa môže vyžadovať ekonomická kompenzácia za takéto spôsoby použitia, pri väčšine z nich sa však takéto kompenzácie nevyžadujú. Takéto povolené použitia sa vo všeobecnosti nazývajú „výnimky a obmedzenia“ autorských práv. Existujú dva prístupy k stanoveniu obmedzení a výnimiek – presne stanovené (napr. slovenský autorský zákon č. 185/2015 Z. z., §34 – §57) a flexibilné (napr. koncept „primeraného použitia – fair use v Spojených štátoch alebo „primeraného prístupu – fair dealing v niektorých krajinách Commonwealthu. Zdroj: (3)

Creative Commons poskytuje tvorcom jednoduchý spôsob, ako povedať, aké slobody chcú, aby ich pôvodné diela mali – vyjadriť, že vítajú, keď ľudia využijú ich diela niektorým zo spôsobov, ktoré umožňujú nové technológie. To uľahčuje ostatným zdieľať alebo stavať na vytvorenom diele. Creative Commons umožňuje tvorcom vyhradiť si niektoré práva a zároveň poskytnúť verejnosti licenciu na iné, preto je naša mantra „niektoré práva vyhradené“ v protiklade k štandardnej úrovni ochrany autorských práv „všetky práva vyhradené“, ktorá vyžaduje, aby ste si najprv vyžiadali povolenie. Creative Commons tak ponúka súkromné dobrovoľné nástroje, ktoré si môžu tvorcovia osvojiť a vytvoriť tak verejný zdroj – spoločný fond kultúrneho, vzdelávacieho a vedeckého obsahu, ku ktorému je možné legálne a voľne pristupovať, používať ho a využiť ho s novým cieľom.

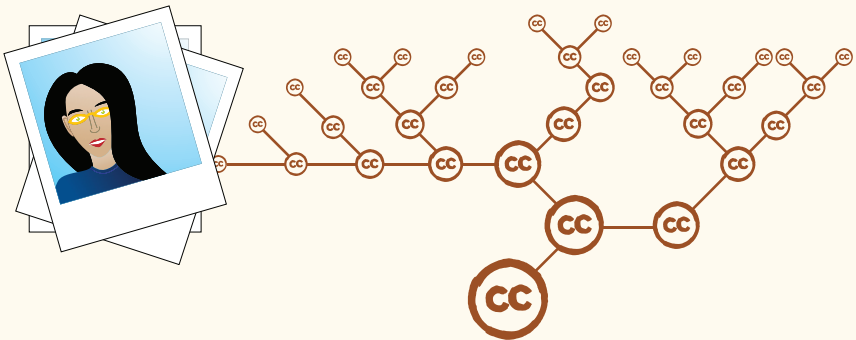

Alejandrin príbeh

Pozývame vás zamyslieť sa nad príbehom Alejandry – hypotetickej modernej stredoškolskej učiteľky prírodných vied, blogerky a autorky. Jej príbeh zahŕňa mnoho úspešných príbehov Creative Commons (niektoré z nich sú opísané v časti V. Úspešné príbehy s licenciami CC).

Aby sme ilustrovali dopad, ktorý Creative Commons doteraz malo, a toho, čo ešte dúfame dosiahnuť, rozdelili sme Alejandrin príbeh do troch častí:

- svet autorských práv „všetky práva vyhradené“ **bez** Creative Commons,
- svet **s** Creative Commons, a
- **možná** budúcnosť, na ktorej pracujeme.

Blogovanie

Ako mnoho iných ľudí, aj Alejandra sa rozhodla založiť si blog. Použila na to obľúbený publikačný softvér s otvoreným zdrojovým kódom na tvorbu vlastného blogu – WordPress. Motiváciou na založenie blogu bola snaha ušetriť čas potrebný na telefonovanie a posielanie e-mailov s aktuálnymi informáciami o svojom živote rodine a priateľom. Tiež chcela zistiť, či má niekto ďalší rovnaké záujmy. Na blogu uverejňuje svoje úvahy a skúsenosti

s učením, postrehy zo života a informácie o histórii, vede a ďalších témach, ktoré ju zaujímajú. Niektoré svoje osobné fotografie nahráva aj na [Flickr](#), internetovú stránku na zdieľanie fotografií. Pomocou nástroja *Flickr badge* zobrazuje fotografie zo svojho *photostreamu* na Flickr aj na svojom blogu.

Vo svete bez licencií Creative Commons...

Na Alejandrin blog sa okamžite vzťahuje ochrana autorských práv na úrovni „všetky práva vyhradené“. Pokiaľ Alejandra nemá hlboké znalosti o autorskom práve alebo nemá právnik, ktorý by jej pomohol jasne vyjadriť súhlas s tým, aby ľudia využívali jej blog vo väčšej miere, ako je povolené v rámci *fair use* a iných výnimiek z autorského práva³, jej blog sa nikdy nebude môcť znovu použiť. Úroveň ochrany autorských práv „všetky práva vyhradené“ znamená, že nikto nemôže kopírovať a opakovane umiestňovať jej blogové príspevky na svoje vlastné stránky bez toho, aby ju kontaktoval a požiadal o povolenie. Nikto ich nemôže preložiť do španielčiny alebo čínštiny, aby

umožnil ľuďom, ktorí nehovoria po anglicky, čítať jej blog bez toho, aby ju kontaktoval a požiadal o osobitné povolenie. Nikto nemôže zaradiť jej fotografie do

knihy a predávať ju bez toho, aby sa na ňu najskôr obrátil a požiadal o súhlas.

Pravdaže, niekto môže použiť jej blogové príspevky v súlade so svojimi právami podľa zákona a *fair use*, ale mnohí ľudia si, samozrejme, nie sú presne istí, čo to je a kde je hranica. Potenciálne použitie a opakované použitie pôvodných diel je tak často obmedzené, pretože neexistuje jednoduchý spôsob, ako zistiť, kedy požiadať o povolenie a či toto povolenie bude udelené.

Požiadať o povolenie môže byť také jednoduché, ako napríklad nájsť jej e-mailovú adresu na blogu a poslať jej e-mail alebo zanechať žiadosť v poli komentárov na blogu. Tým sa však zvyšujú transakčné náklady na použitie Alejandrinho materiálu. Vyžaduje si to, aby osoba, ktorá žiada o povolenie, hovorila dostatočne plynule po anglicky a mala čas a trpezlivosť kontaktovať autorku. Alejandra by sa nikdy nedozvedela o ľuďoch, ktorí by možno chceli použiť jej obsah, pretože sa nedostanú k tomu, aby ju kontaktovali prostredníctvom blogu.⁴

³ Pozri poznámku 2 na str.3.

⁴ Používanie licencií Creative Commons a iných verejných licencií – pozri časť III. NÁSTROJE CREATIVE COMMONS.

Vo svete s licenciami Creative Commons...

Alejandra si môže vybrať jednu zo šiestich základných licencií Creative Commons (licencie CC), ktorá zodpovedá jej preferenciám, pokiaľ ide o spôsob, akým ostatní používajú jej obsah. Pomocou licencie CC môže jednoducho „vopred schváliť“ určité spôsoby použitia svojho obsahu verejnosťou, aby sa jej príspevky na blogu a obrázky mohli zdieľať a šíriť na celom svete. Creative Commons umožňuje Alejandre jasne signalizovať, že používanie a opakované použitie obsahu jej blogu je povolené nad rámec toho, čo umožňuje *fair use* [zákonné výnimky a obmedzenia].⁵

Keďže písanie blogu a fotografovanie je jej koníčkom a jej motiváciou je podeliť sa o svoje myšlienky a úvahy so svetom, Alejandra si vybrala najmenej obmedzujúcu licenciu – Creative Commons Attribution [uviedenie autora]. Táto licencia umožňuje komukoľvek kopírovať a šíriť jej blogové príspevky, upravovať ich alebo prekladať, či už na komerčné alebo nekomerčné účely, bez toho, aby musel žiadať o osobitné povolenie – za predpokladu, že ju uvedie ako autora.⁶ Táto licencia podporuje šírenie jej myšlienok, buduje jej dobré meno a vytvára vrstvu povolení nad rámec aktivít možných v rámci *fair use* [zákonných výnimiek a obmedzení].

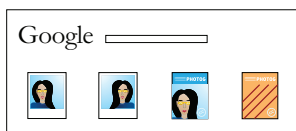
Umiestnením loga Creative Commons „Niektoré práva vyhradené“ na svojom blogu a vedľa svojich fotografií s vyhlásením „Ak nie je uvedené inak, obsah tohto blogu je verejne dostupný na základe licencie Creative Commons Attribution“ a uvedením odkazu na *Deed* (zhrnutie kľúčových podmienok licencie zrozumiteľné bežným

ľuďom) dáva Alejandra návštevníkom blogu jasné upozornenie, že môžu voľne a opakovane používať jej príspevky a obrázky, ak ju uvedú ako autora.

Pre Alejandru je jednoduché zvoliť si licenciu Creative Commons Attribution na svoj blog, aj na fotografie, pretože generátor licencií CC je zabudovaný v softvérovom nástroji WordPress i na stránke Flickr.

Po tom, čo Alejandra svetu jasne ukázala, že jej obsah sa môže voľne používať pod licenciou Creative Commons Attribution, sa s radosťou dozvedela, že jej blog sa prekladá do čínštiny a španielčiny. Preklady sú možné, pretože si zvolila licenciu, ktorá umožňuje tvorbu odvodeneho obsahu. Stránky, na ktorých sa preklady nachádzajú, sú financované vďaka online reklamám. Je to možné, pretože licencia Creative Commons Attribution dovoľuje ľuďom komerčné použitie. Alejandra uvádza odkazy na preložené stránky vo svojom blogu, nadšená tým, že ľudí v rôznych častiach sveta zaujíma to, čo hovorí, natoľko, aby to preložili.

Ako mnoho ľudí s blogom, aj Alejandra sa občas venuje „egosurfovaniu“ (*vanity search*) – zadáva svoje meno do vyhľadávača Google, aby zistila, kde a kedy sa o nej píše. Jedného dňa pri tom zistí, že

⁵ Pozri poznámku 2 na str.3.

⁶ Pozn. prekl.: uvedenie autora (z angl. *Attribution*) je prvok spoločný všetkým licenciám CC, neznamená iba identifikovať autora, ale uviesť aj ďalšie údaje, a to spôsobom, ktorý stanovil autor. Ak autor neurčil spôsob poskytnutia týchto údajov, treba uviesť aspoň jeho meno (alebo pseudonym, ak ho používa), názov diela a odkaz na pôvodnú licenciu CC. Ak šírite upravené dielo, musíte uviesť aj spôsob, akým ste dielo upravili. V anglickom znení licencie je uvedenie autora (zdroja) stanovené v podmienke „*Attribution/appropriate credit*“. Pozri aj [FAQ – Attribution](#).

vydavateľ komerčnej cestovateľskej stránky použil šesť fotografií, ktoré urobila počas nedávnej dovolenky na Havaji, na doplnenie svojich online máp a cestovných sprievodcov. Keďže sa Alejandra rozhodla povoliť komerčné použitie svojej práce, vydavateľ vedel, že bude rada, ak fotografie použijú,

ak uvedú jej autorstvo, a vydavateľstvo nebude musieť vynakladať čas a náklady na kontaktovanie autorky a rokovanie o povolení. Alejandra je nadšená, že jej snímky nezdobia len fotostenu u nej doma, ale oceňuje ich a teší sa z nich mnoho ľudí.“

Ako by mohla vyzerat' budúcnosť?

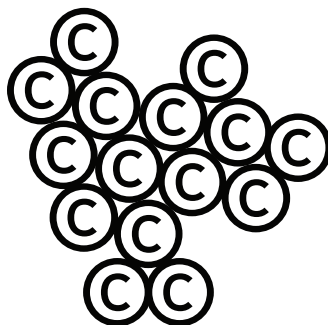
Už v prvých rokoch fungovania licencií CC, sme videli výhody, ktoré prinášali a prinášajú blogerom a fotografom ako Alejandra. Ale to bol len začiatok.

Predstavte si svet, v ktorom je generátor licencií CC súčasťou väčšieho počtu blogovacích aplikácií ako WordPress a väčšieho počtu online knižníc fotografií ako Flickr. V tomto svete môže mať väčší počet ľudí, ktorí používajú internet na reflektovanie svojich skúseností prostredníctvom zdieľania svojich myšlienok a obrázkov, možnosť udeliť licenciu CC svojej práci rovnako ako Alejandra. Môžu tak vidieť, akým rôznym spôsobom dokážu iní ľudia ich tvorbu použiť – spôsobom, ktorý oni sami nemôžu využiť alebo ich to ani nenapadlo.

Predstavte si tiež svet, v ktorom viac ľudí na celom svete pozná licencie Creative Commons a môže viac využívať obsah

s licenciou CC – svet, v ktorom ľudia lepšie chápajú, kedy musia požiadať o samostatné povolenie na vykonávanie činnosti, na ktorú sa vzťahujú práva, ktoré si Alejandra vyhradila. Hoci použila najvoľnejšiu licenciu Creative Commons, môžu nastať prípady, keď ju ľudia budú musieť aj tak požiadať o samostatné povolenie. V tomto svete môže licenčná architektúra Creative Commons slúžiť ako platforma, z ktorej môžu ľudia požiadať o samostatné povolenie na tie práva, ktoré sú vyhradené. Tým sa zautomatizuje proces schvaľovania práv, tvorcom sa poskytne okamžitá spätná väzba a prípadná odmena za online použitie ich diela, a čo je najdôležitejšie, znížením transakčných nákladov sa podporí tvorivosť a opakované použitie pôvodných diel.

[Túto časť textu spracovateľ prekladu aktualizoval.]

Vzdelávanie

Potom, čo Alejandra videla výhody a komunitu, ktorú možno vytvoriť vďaka online zdieľaniu materiálov, rozhodla sa založiť novú webovú stránku, na ktorej bude zverejňovať svoje učebné osnovy, plány hodín, učebné materiály a úlohy, ktoré zadáva študentom. Robí to preto, aby podporila technickú gramotnosť svojich študentov, aby boli tieto materiály ľahšie dostupné tým študentom, ktorí si ich chcú pozrieť po hodine alebo ktorí chcú dohnať učivo,

ak vynechajú hodinu. Dúfa tiež, že takýmto zdieľaním svojich materiálov môže zaujať a inšpirovať ostatných učiteľov, najmä tých v podobných oblastiach vzdelávania, aby sa k jej materiálom vyjadrili a podelili sa o svoje vlastné verzie.

Vo svete bez licencií Creative Commons...

Alejandra môže používať len tie materiály, ktoré sama vytvorila a začlenila do svojich plánov vyučovacích hodín. V plánoch hodín používa veľa obsahu od iných ľudí, ako sú fotografie známych vedcov a experimentov, diagramy a časové osi a články od iných ľudí, ktorí diskutujú o rôznych názoroch a nezhodách pri skúmaní histórie vedy. Všetko sú to materiály, ktoré získala a nazhromaždila za roky svojho pôsobenia vo vzdelávaní. Alejandra môže tieto materiály používať v triede na základe *fair use* a výnimiek z autorských práv⁷ vzťahujúcich sa na vzdelávanie bez toho, aby musela kontaktovať každého vlastníka autorských práv so žiadosťou o povolenie. Tieto výnimky však spôsobujú, že pre Alejandru je nezákonné alebo prakticky nemožné zverejniť svoje učebné materiály na internete. Jediný spôsob, ako môže zahrnúť materiály tretích strán do svojej online stránky s lekciami, je kontaktovať každého vlastníka [nositeľa] autorských práv a požiadať ho o konkrétne povolenie. Keďže mnohé materiály získala postupne v priebehu rokov, nemusí si byť istá, koho má kontaktovať v prípade niektorých materiálov.

V prípade iných materiálov sa pokúša získať povolenie, ale s obmedzeným úspechom,

pretože mnohí vlastníci autorských práv sú veľkí vydavatelia, ktorí buď účtujú vysoké poplatky za online použitie, alebo odmietajú udeliť povolenie, pretože sa obávajú, že práve tá jedna online kópia oslabí ich trh.

To znamená, že Alejandra môže na internete zverejniť len veľmi obmedzenú verziu svojich učebných plánov a učebných materiálov, pretože musí vylúčiť všetky materiály iných učiteľov, archívov alebo vydavateľov. Tým sa znižuje efektívnosť jej stránky pre študentov, ktorí zažívajú komplexný zážitok z vyučovania v triede, ale oveľa obmedzenejší v súkromí svojho domova. Má to nepriaznivý vplyv aj na jej spoluprácu s ostatnými učiteľmi, pretože tí nevidia, ako Alejandra používa materiály tretích strán a ako vylepšuje svoje hodiny. Ona rovnako nemôže vidieť, aké materiály tretích strán používajú iní učitelia, ani ako ich používajú. Okrem toho si ostatní učitelia nie sú istí, či vôbec môžu použiť alebo prispôbiť Alejandrine materiály a začleniť ich do svojich vlastných online plánov hodín alebo ďalších prác. Takéto obmedzené používanie do značnej miery marí účel, na ktorý Alejandra umiestnila svoje materiály na vyučovacie hodiny do online prostredia.

⁷ Pozri poznámku 2 na str.3.

Vo svete s licenciami Creative Commons...

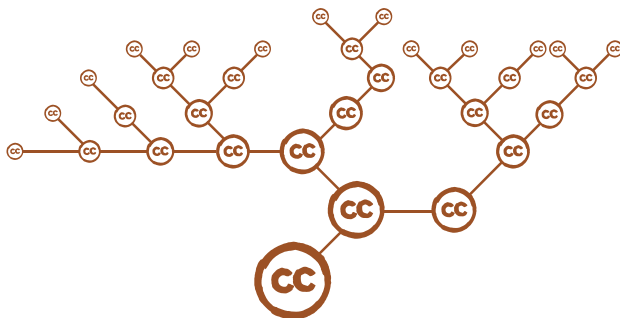
Alejandra môže jednoducho vyhľadávať na internete relevantný vzdelávací obsah, ktorý môže legálne opakovane použiť a zdieľať na svojej stránke s online lekciami pomocou prispôbených vyhľadávačov Yahoo! a Google. Okrem toho môže navštíviť iné vzdelávacie stránky a stránky učiteľov a v prípade, že tiež použili niektorú licenciu Creative Commons, začleniť ich materiály do svojich stránok. Nedokáže nájsť materiály s licenciou CC, ktoré by nahradili všetky materiály, ktoré zvyčajne používa vo svojej výučbe, ale dokáže nájsť niektoré, a vďaka tomu prepracovať svoje plány hodín tak, aby neboli len kostrou vytvorenou z jej poznámok.

Pri hľadaní na internete sa Alejandra dozvedela o projektoch známych ako *opencourseware*⁸, v rámci ktorých učitelia z najlepších amerických univerzít zverejnili svoje študijné materiály online pod licenciou Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike.⁹ Táto licencia umožňuje komukoľvek kopírovať, upravovať a ďalej šíriť obsah za predpokladu, že tak robí len na nekomerčné účely (čo zahŕňa aj vzdelávacie

účely) pod podmienkou, že všetky adaptácie sú zverejnené pod rovnakou licenciou a že daný učiteľ je uvedený ako autor.

Keď Alejandra hľadá v ponuke vzdelávacích materiálov „dejiny vedy“, je príjemne prekvapená, že okrem ponuky katedry histórie existuje mnoho rôznych disciplín, ktoré sa zaoberajú dejinami vedy, ako napríklad ženské štúdiá a filozofia. Kontaktuje niektorých učiteľov, aby s nimi prediskutovala ich výskum a prístup. Na základe týchto zdrojov upravuje svoje vlastné plány vyučovacích hodín tak, aby pridala viac aspektov, ktoré odrážajú rôzne interdisciplinárne prístupy k jej predmetu.

Alejandra sa rozhodla zverejniť svoje plány hodín pod licenciou Attribution-NonCommercial-ShareAlike, aby zabezpečila, že ich bude možné remixovať a používať spolu s inými materiálmi z „otvorených kurzov“. Vidí, že vďaka permissívnej licenci existujú portugalské, španielske, čínske a francúzske preklady iných projektov *opencourseware*, a dúfa, že jej prácu bude možné preložiť a lokalizovať podobným spôsobom.

⁸ OpenCourseWare (OCW) sú kurzy vytvorené na univerzitách a bezplatne publikované prostredníctvom internetu. Projekty OCW sa prvýkrát objavili na konci 90. rokov a po tom, čo si získali popularitu v Európe a následne v Spojených štátoch, sa stali celosvetovým prostriedkom na poskytovanie vzdelávacieho obsahu. Zdroj: <https://en.wikipedia.org/wiki/OpenCourseWare>

⁹ <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ako by mohla vyzerat' budúcnosť?

Predstavte si svet, v ktorom sa vzdelávací obsah uverejňuje aspoň v jednom formáte online za podmienok, ktoré umožňujú jeho využívanie na vzdelávacie účely a opakované použitie a zároveň jeho uverejnenie v tlačenej podobe, na ktorú by si komerčný vydavateľ ponechal licenciu „všetky práva vyhradené.“ Takto flexibilne licencovaný obsah by mohol zlepšiť globálnu spoluprácu učiteľov a skúsenosti študentov a širšej komunity so vzdelávaním. Okrem toho by študenti a samoukovia z celého sveta mali lacnejší prístup k materiálom z rozvinutého sveta a mohli by ich prekladať

a prispôbovať miestnym podmienkam, aby sprístupnili relevantné poznatky a prispôbili ich svojmu prostrediu. Umiestnením učebných materiálov do online prostredia sa môžu znížiť náklady na učebnice pre študentov a do určitej miery zlepšiť prístup k vzdelávaniu. Vďaka tomu, že sa na otvorených vzdelávacích iniciatívach podieľajú viac aj učители z celého sveta, nielen zo Severnej Ameriky a Európy, môže Alejandra rozšíriť ponuku svojich vzdelávacích aktivít pre študentov, napríklad o informácie o indických a čínskych vedcoch a ich význame pre vedu.

III. Nástroje Creative Commons

Creative Commons ponúka verejnosti na použitie súbor právnych a technických nástrojov.

Licencie Creative Commons

Licencie Creative Commons poskytujú vlastníkom autorských práv jednoduchý spôsob, ako označiť dielo symbolmi vyjadrujúcimi povolenia, ktoré sa majú na dielo vzťahovať. Povolenia sú dvojakého druhu – povolenie zdieľať a povolenie remixovať – a samozrejme tieto dve možnosti sa dajú kombinovať. Používatelia môžu

tieto povolenia tiež obmedziť tromi významnými spôsobmi – **po prvé**, obmedzením komerčného použitia; **po druhé**, obmedzením vytvárania akéhokoľvek odvodeného obsahu; alebo **po tretie**, ak je odvodený obsah povolený, požiadavkou, aby bol licencovaný rovnakým spôsobom.

Tieto prvky sa kombinujú s cieľom vytvoriť 6 rôznych licencií. Najmenej obmedzujúcou je licencia „Attribution“ (uviedenie autora), ktorá povoľuje doslovné aj odvodené použitie na komerčné a nekomerčné účely a nekladie žiadne podmienky na licencovanie odvodeného obsahu za predpokladu uvedenia autora. Najobmedzujúcejšia licencia je „Attribution-NonCommercial-NoDerivatives“, ktorá povoľuje len doslovnú reprodukciu a šírenie na nekomerčné účely pod podmienkou uvedenia autora – v podstate ide o nekomerčné zdieľanie súborov.

Akonáhle si človek vyberie licenciu, ktorá zodpovedá jeho preferenciám, dostane licenciu vyjadrenú v troch rôznych formátoch¹⁰:

- (i) dokument „Deed“ zrozumiteľný bežnému človeku, ktorý stanovuje kľúčové prvky licencie a obsahuje zrozumiteľné symboly [informačný dokument, nie je samotným právne záväzným znením licencie];
- (ii) právne znenie, ktoré je vlastnou licenciou; a
- (iii) strojovo čitateľné metadáta vo formáte Resource Description Framework (RDF), ktoré opisujú kľúčové podmienky licencie a ktoré je možné vyhľadávať pomocou prispôbených technológií na vyhľadávanie (popísaných v časti III. NÁSTROJE CREATIVE COMMONS – Nástroje na vyhľadávanie).

Žiaden z týchto formátov nemá za cieľ akýmkoľvek spôsobom meniť alebo obmedzovať zákonom stanovené podmienky o *fair use* alebo *fair dealing* [zákonom stanovené výnimky a obmedzenia]. Licencie Creative Commons pridávajú ďalšie povolenia alebo istoty nad rámec tých, ktoré poskytujú *fair use* a *fair dealing* [zákonom stanovené výnimky a obmedzenia].¹¹

Verzie licencií Creative Commons

[Túto časť doplnil do príručky spracovateľ.

Existujú rôzne verzie súborov licencií CC – konkrétne 5 verzií

Jednotlivé verzie súborov sú označované ako 1.0, 2.0, 2.5, 3.0 a **najnovšia verzia je 4.0 – zverejnená v roku 2013.**

Verzie 1.0 až 3.0

Prenos licencie (License porting)

Pôvodné nelokalizované licencie Creative Commons boli napísané s ohľadom na právny systém USA, preto ich znenie môže byť nekompatibilné s miestnymi právnymi predpismi v iných jurisdikciách, čo spôsobuje, že licencie sú tam nevykonateľné. Na vyriešenie tohto problému spoločnosť Creative Commons požiadala svoje pobočky, aby preložili rôzne licencie verzií 1.0 – 3.0 tak, aby odrážali miestne zákony – ide o proces nazývaný „portovanie“. Od júla 2011 boli licencie Creative Commons portované (lokalizované podľa miestnej legislatívy) do viac ako 50 jurisdikcií po celom svete.

Verzia 4.0, je medzinárodná

Najnovšia verzia 4.0 licencií Creative Commons je generickou licenciou, ktorá je použiteľná vo väčšine jurisdikcií a nevyžaduje prenos (lokalizáciu podľa miestnej legislatívy). Pri výbere licencie na dielo v súčasnosti odporúča organizácia Creative Commons uprednostniť túto verziu pred staršími, aj keď stále platnými verziami 1.0 – 3.0. Verzia 4.0 **funguje ako jediná globálna licencia.** (1)

Slovensko a verejné licencie

V Slovenskej republike upravuje vzťahy, ktoré vznikajú v súvislosti s vytvorením a použitím autorského diela, [Autorský zákon č.185/2015 Z. z.](#) v znení neskorších predpisov. Je kompatibilný s právom Európskej únie v oblasti autorského práva.

¹⁰ Pri výbere licencie sa môže použiť nástroj, ktorý automaticky vygeneruje znenie označenia danou licenciou a aj html kód: <https://creativecommons.org/chooser/>.

¹¹ Pozri poznámku 2 na str.3.

Verejné licencie sú **súčasťou slovenského právneho poriadku už od roku 2013**. Verejné licencie nenahrádzajú autorské práva, stavujú na nich – vychádzajú z nich. Predstavujú jednu z možností, kedy je možné použiť dielo bez žiadosti o súhlas autora alebo výnimky z nároku na odmenu.]

Nástroje na vyhľadávanie materiálov s licenciami CC

Organizácia Creative Commons využila strojovo čitateľný formát licencií CC [HTML kód] a v spolupráci s kľúčovými technologickými spoločnosťami vyvinula vyhľadávače, ktoré dokážu prečítať metadáta CC.

V roku 2005 spoločnosti Yahoo! a Google vytvorili vyhľadávače, ktoré filtrujú výsledky vyhľadávania tak, aby dokázali nájsť iba diela s licenciou CC v súlade s ich licenčnými podmienkami. Tieto vyhľadávacie filtre sú teraz začlenené do stránky „Pokročilé vyhľadávanie (Advanced Search)“ oboch vyhľadávačov a tiež vo vlastnom vyhľadávači Creative Commons „[CC Search](#)“. Tieto vyhľadávacie nástroje uľahčujú verejnosti vyhľadávanie obsahu, ktorý je k dispozícii pod niektorou licenciou CC, podľa typu licencie, a umožňujú využívať výhody väčšieho prístupu a väčšej slobody používania obsahu s flexibilnou licenciou CC.

Nástroje na publikovanie s licenciami CC

Je dôležité pridať zvolenú licenciu CC k materiálu, aby ďalší používateľ, ktorý nájde dielo napríklad cez vyhľadávanie Google, jasne videl licenčné podmienky, ktoré ste stanovili, a povolené spôsoby použitia.

Licencia sa môže pridať:

a) manuálne:

- vložením kópie vhodnej ikony licencie CC zo stránky: <http://creativecommons.org/about/downloads>,
- pridaním textu, napr. „Táto práca je zverejnená pod licenciou Creative Commons Attribution 4.0 International License“,
- vložením hyperlinku z licencovaného textu na príslušnú licenciu.

b) použitím doplnku Creative Commons pre Microsoft Office (Word / Excel / PowerPoint):

- stiahnutím doplnku, ktorý umožňuje vložiť licencie Creative Commons priamo do dokumentov Word, PowerPoint a Excel (<https://www.microsoft.com/en-us/download/details.aspx?id=13303>),
- aplikovaním licencií CC priamo do dokumentov vytvorených v nástrojoch Office (https://wiki.creativecommons.org/wiki/Microsoft_Office_Addin#Adding_Licenses_to_Office_Documents)

Nástroj na spoluprácu

Aby sme uľahčili spoluprácu a umožnili ľuďom vidieť vzájomný vzťah medzi vytvoreným dielom a jeho opakovaným použitím, vyvinuli sme ccMixer. ccMixer je stránka, ktorá vyzýva tvorcov, aby uplatňovali svoje práva na kopírovanie, mixovanie a kombinovanie (mash-up) v rámci licencií Creative Commons, ktoré umožňujú vytváranie odvodených diel a samplovanie. Stránka umožňuje umelcom vidieť, kto remixoval ich dielo, a zobraziť skladby, ktoré sami remixovali pri tvorbe vlastnej hudby. Týmto spôsobom môžu ľudia sledovať genealógiu kreativity, pretože ccMixer sleduje vzťahy medzi samplovanými skladbami, čo im umožňuje sledovať históriu a odkazy medzi hudbou a podporuje ďalšie remixovanie a opakované použitie. V súčasnosti ccMixer hostuje okolo 5 000 skladieb, z ktorých asi polovica sú remixy.

ccMixer

ccHost

Na rozšírenie potenciálu spolupráce stránky ccMixer nad jej rámec sme sprístupnili softvér na manažment obsahu [ccHost](#), ktorý je „motorom“ stránky ccMixer. Softvér ccHost bol vyvinutý a rozšírený z pôvodného nástroja pre ccMixer tak, aby sa dal použiť na všetky typy médií, pričom si zachoval kľúčové silné stránky softvéru ccMixer, najmä možnosť hostovať, komentovať a remixovať obsah takým spôsobom, aby sa ukázali vzájomné vzťahy medzi obsahmi.

[ccHost](#) sa stal webovým, komunitným, sebestačným a oceneným *open source* projektom, ktorý používali alebo doteraz používajú aj stránky ako Open Clip Art Library (<https://openclipart.org/>), ccMixer South Africa, holandská online platforma Simuze.nl a i. (<https://creativecommons.org/2006/11/16/ccasaglobalmovement/>). Okrem toho si inštaluje softvér ccHost aj niekoľko vzdelávacích projektov na podporu a umožnenie zdieľania učebných materiálov. Softvér ccHost je k dispozícii pod licenciou CC-GNU General Public License. V roku 2006 získal ccHost ocenenie Linux World Product Excellence Award za „Najlepšie open source riešenie“. Aktuálne je dostupná verzia [ccHost 5.1](#) (<https://sourceforge.net/projects/cctools/files/ccHost/>).

IV. Úspešné príbehy s licenciami Creative Commons

Za roky svojej existencie (od r.2001) zaznamenala organizácia [Creative Commons](#) fenomenálny nárast v oblasti prijímania licencií, celý rad významných používateľov licencií a dôležité vzťahy s poprednými technologickými spoločnosťami. Tieto vývojové trendy spoločne etablovali licencie CC ako súčasť dialógu o regulácii online práv a integrovali technické nástroje CC do kľúčových častí digitálnej infraštruktúry.

Príbehy používateľov licencií

Okrem fenomenálneho nárastu počtu prijatých licencií sú k dispozícii aj neveriteľné príbehy o tom, ako licencie Creative Commons pomohli autorom a umožnili flexibilnejšie využívanie autorsky chráneného materiálu. Medzi prominentných používateľov licencií patria David Byrne a Brian Eno, ktorí svoj album „[Bush of Ghosts](#)“ sprístupnili pod licenciou CC, a Pearl Jam, ktorý sprístupnil svoj hudobný videoklip pod licenciou CC. Okrem týchto známych používateľov sme sa stretli aj so skúsenosťami, ktoré svedčia o dôležitom kultúrnom prínose, ktorý môže flexibilne licencovaný obsah priniesť.

Príklady z oblasti hudby, filmu a vzdelávania

Hudba – Nimrod Lev a Rhythm Beating Silence [2005, <https://ccmixter.org/people/tala/profile>]: Nimrod Lev je známy a ocenený izraelský spevák a skladateľ. Je jedným z mála hudobníkov, ktorí „to dokázali“ – mal zmluvu s izraelským mediálnym gigantom Hed Artzi, jeho piesne často hrali v izraelskom rádiu a na MTV a mal obrovský komerčný úspech s piesňou „That’s All the Magic“. Lev sa však cítil vykorisťovaný svojou nahrávacou spoločnosťou, ktorá manažovala jeho hudbu a nespravodlivo sa delila o finančné výnosy. V dôsledku toho sa rozhodol opustiť konvenčný hudobný priemysel a využívať internet na voľnú a nezávislú distribúciu svojej hudby. V rozhovore pre populárny izraelský spravodajský web Nana Lev uviedol:

„Poznáte nejakého izraelského umelca, ktorý zbohatol predajom svojich CD? Ja nie. Tieto nahrávacie spoločnosti a rôzne federácie zastupujú samy seba, nie nás, a v dôsledku toho nevidíme takmer žiadne peniaze. Ak chcú bojovať proti zdieľaniu súborov, nemali by to robiť na naše náklady a určite nie v našom mene... Verím, že prístup k hudbe je základným právom každého človeka a musíme bojovať za jeho zachovanie.“

Film – Učenie (*Teach*): V roku 1999 režisér Davis Guggenheim (režiroval aj film *Nepohodlná pravda*) a producentka Julia Schachter vytvorili film, ktorý zaznamenáva skúsenosti učiteľov v jednotnom školskom obvode Los Angeles.

Filmári vytvorili dva silné dokumenty: film *Prvý rok* (*The First Year*), ocenený cenou Peabody, a film *Učenie* (*Teach*) – krátky film, ktorý bol vytvorený s cieľom pritiahnúť talentovaných a nadšených ľudí k učiteľskému povolaniu.

Po niekoľkých rokoch si však Guggenheim a Schachter uvedomili, že hoci ich film videlo pomerne veľa ľudí, stále existuje obrovské publikum, ktoré ho nevidelo. Uvedomili si tiež, že existuje jednoduché a bezplatné riešenie: internet. V februári 2006 Guggenheim a Schachter sprístupnili film *Učenie* pod licenciou „Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives“ a ponúkli ho verejnosti na internete bezplatne. Na živom premietaní v San Franciscu, ktoré zorganizovala organizácia Creative Commons, filmári vysvetlili, že licencia CC je ideálnym nástrojom pre umelcov, ktorí chcú, aby ich diela boli voľnejšie dostupné svetu. Guggenheim poznamenal, že zmyslom natáčania dokumentárnych filmov, pre ktoré je trh zvyčajne obmedzený, je predsa to, aby ich videlo čo najviac ľudí. To platí najmä v prípade filmu *Učenie*, ktorý bol v podstate navrhnutý ako náborový film pre učiteľov.

Vzdelávanie – [MIT OpenCourseWare](#): Projekt OCW MIT je navrhnutý tak, aby poskytoval bezplatný prístup k materiálom prestížnej univerzity ľuďom z celého sveta. Ide o webovú iniciatívu v oblasti elektronického publikovania, ktorej cieľom bolo do roku 2008 sprístupniť online materiály prakticky zo všetkých bakalárskych a magisterských študijných programov MIT pod licenciou „Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike“. Od svojho spustenia v roku 2002 MIT OpenCourseWare zverejnil na internete 1285 súborov študijných materiálov z 33 odborov. Návštevníci stránky sú z viac ako 200 krajín. Je dôležité, že licencia Creative Commons používaná MIT ponúka bezplatný a jednoduchý spôsob na preklad študijných materiálov MIT do iných jazykov a ich prispôbenie miestnym podmienkam. Jeden používateľ OCW v Azerbajdžane hovorí:

„Je to skvelá iniciatíva, o ktorej som vždy sníval! Ponúka mi skvelé príležitosti na štúdium nových vecí a zdokonalenie súčasného vzdelania. Komerčné dištančné vzdelávanie je pre ľudí v krajine, kde žijem, príliš drahé, ale vy ste vytvorili kvalitné vzdelávanie, ktoré je skutočne dostupné.“

Technická implementácia

Začlenenie možnosti výberu licencie Creative Commons do technickej infraštruktúry architektúry aplikácií internetu je kľúčovou súčasťou realizácie nášho poslania. Okrem úspechu vyhľadávacích nástrojov vyvinutých spoločnosťami Yahoo! a Google sme boli svedkami ďalšej dôležitej implementácie.

Spoločnosť Microsoft vydala v júni 2006 [doplnok](#) Creative Commons pre Microsoft Office.¹² Tento softvérový nástroj umožňuje jednoduché pridávanie licencií CC k materiálom vytvoreným v programoch Microsoft Office Word, Microsoft Office Excel a Microsoft Office PowerPoint. Nástroj je k dispozícii bezplatne na stránke Microsoft Office Online a umožní 400 miliónom používateľov Microsoft Office na celom svete jednoduchý výber licencie Creative Commons pri práci v programe Office.

Po inštalácii doplnku Creative Commons je v rozbaľovacom menu „Súbor“ k dispozícii možnosť výberu licencie Creative Commons. Po výbere možnosti CC sa používateľovi zobrazí štandardný generátor licencií Creative Commons a následne môže si vybrať licenciu podľa svojho uváženia. Po výbere licencie pridá nástroj do dokumentov vytvorených v programe Microsoft Office logo Creative Commons, názov vybranej licencie a odkaz na jej podmienky.

Prvým dokumentom, ktorý bol pomocou tohto nástroja licencovaný pod licenciou CC, bol text hlavného prejavu brazílskeho ministra kultúry Gilberta Gila na konferencii iCommons Summit [2006]. Prejav bol sprístupnený v angličtine aj portugalčine.

Technologické platformy

[Túto časť doplnil do príručky spracovateľ]

V súčasnosti existuje viac ako 2,5 miliardy diel s licenciou CC na miliónoch webových stránkach. Väčšina z nich je umiestnená na obsahových platformách, ktoré svojim používateľom ponúkajú možnosť pridelenia licencie CC. Tieto platformy uľahčujú používateľom vyhľadávanie a spoluprácu na obrázkoch, videách, hudbe, výskumných a vzdelávacích textoch.

Niektoré z najznámejších platforiem na zdieľanie obsahu CC, ktorých obsah sa dá vďaka licenciám CC vyhľadať a zdieľať na celom webe:¹³

- [Flickr](#)
- [Wikipedia](#)
- [YouTube](#)
- [Internet Archive](#)

¹² <https://www.microsoft.com/en-us/download/details.aspx?id=13303>

¹³ <https://creativecommons.org/share-your-work/platform/>

- [Vimeo](#)
- [Wikimedia Commons](#)
- [Free Music Archive](#)
- [Europeana](#)
- [Jamendo](#)
- [MIT OpenCourseWare](#)
- [PLOS](#)

„Vyrobené s Creative Commons“ (**Made with Creative Commons**)

[Túto časť doplnil do príručky spracovateľ]

Kniha, ktorá vám ukáže, ako zdieľať svoje vedomosti a tvorivosť so svetom a zároveň udržať svoje obchodné aktivity životaschopné.

Knihu napísali **Paul Stacey** a **Sarah Hinchliff Pearson**.

Cieľom projektu bolo definovať a rozvíjať najlepšie otvorené obchodné modely. Organizácia Creative Commons chcela už začiatku tento projekt rozvíjať na základe princípov a hodnôt otvorenej spolupráce. Kniha vznikla otvoreným spôsobom aj z hľadiska financovania, návrhu či súvisiaceho výskumu. Je zdieľaná pod licenciou pod licenciou [CC BY-SA 4.0](#) a dostupná v rôznych formátoch na stránke <https://creativecommons.org/share-your-work/made-with-cc/>. Príručka je sama o sebe príkladom otvoreného obchodného modelu.

Nejde o typickú knihu o podnikaní. Tí, ktorí hľadajú recept alebo návod, budú možno sklamaní. Ale tí, ktorých cieľom je spoločenský dosah a prospech, ktorí chcú vytvoriť niečo hodnotné prostredníctvom spolupráce alebo sa pripojiť k silnej a rastúcej globalnej komunite, budú určite spokojní. Kniha *Made with Creative Commons* ponúka súbor jasne formulovaných hodnôt a princípov, ktoré menia svet, niekoľko základných nástrojov na preskúmanie vašich vlastných podnikateľských príležitostí a dve desiatky dávok čistej inšpirácie.

Čo hovoria o knihe autori

„Kniha ukazuje svetu, ako môže zdieľanie prospievať podnikaniu – ale s malou zmenou.

Ľudia, s ktorými sme robili rozhovory, neboli typickí podnikatelia predávajúci spotrebiteľom a snažiaci sa maximalizovať zisky. Namiesto toho zdieľali, aby urobili svet lepším miestom, vytvárali vzťahy a komunitu okolo zdieľaných diel a generovali príjmy nie s cieľom neobmedzeného rastu, ale na dosiahnutie udržateľného podnikania. Často sa im nepáčilo, keď ich činnosť opisovali ako otvorený obchodný model. Ich úsilie bolo niečo viac než podnikanie. Bolo to niečo iné – niečo, čo vytvára nielen ekonomickú hodnotu, ale aj spoločenskú a kultúrnu hodnotu a zahŕňa ľudské vzťahy.“ (2)

Kniha má dve časti.

Prvá časť, prehľadová, poskytuje historický kontext digitálnych zdieľaných zdrojov a opisuje tri spôsoby, akými spoločnosť spravovala zdroje a zdieľala bohatstvo – prostredníctvom zdieľaných a spoločne spravovaných zdrojov (the commons), trhu a štátu. Autor Paul Stacey podporuje myslenie nad rámec obchodných a trhových pojmov a výrečne obhajuje zdieľanie a rozširovanie digitálnych zdieľaných zdrojov.

V ďalšej kapitole sa Sarah Hinchliff Pearson zamýšľa nad tým, čo znamená dosiahnuť úspech s Creative Commons. Opisuje, ako tvorcovia, organizácie a podniky, s ktorými sa robili rozhovory, získavajú príjmy, ako podporujú verejný záujem a žijú svoje hodnoty a ako budujú vzťahy s ľuďmi, s ktorými zdieľajú.

Prvá časť končí sekciou, v ktorej sa vysvetľujú rôzne licencie Creative Commons a rozoberá sa mylné presvedčenie, že jedinou možnosťou, ako zarobiť peniaze, sú reštriktívnejšie licencie – tie, ktoré sa najviac približujú modelu tradičného autorského práva so všetkými právami vyhradenými.

Druhá časť tvorí dvadsať štyri príbehov tvorcov, podnikov a organizácií, s ktorými sa robili rozhovory.

Výber príbehov

Dvadsaťštyri prípadových štúdií bolo vybraných zo stoviek nominácií od podporovateľov Kickstarteru, zamestnancov Creative Commons a globálnej komunity Creative Commons. Bolo vybraných osemdesiat potenciálnych kandidátov, ktorí reprezentovali rôzne odvetvia, typy obsahu, zdroje príjmov a časti sveta. Z tejto skupiny sa vybralo dvanásť prípadových štúdií na základe hlasovania podporovateľov Kickstarteru a ďalších dvanásť vybrali autori.

Spôsob výskumu

Pre každú prípadovú štúdiu sa vykonal základný výskum a uskutočnili sa rozhovory. Bol použitý rovnaký súbor základných otázok týkajúcich sa daného projektu. **Cieľom každej prípadovej štúdie je rozprávať príbeh o projekte a úlohe, ktorú v ňom zohráva zdieľanie**, a to najmä spôsobom, akým to opísali respondenti, s ktorými sa robili rozhovory.

Prípadové štúdie:

Arduino – komerčná open-source elektronická platforma a spoločnosť zaoberajúca sa počítačovým hardvérom a softvérom, založená v roku 2005 v Taliansku. **Používa licenciu CC BY-SA a GNU General Public License. Obchodný model:** spoplatnenie fyzických kópií (predaj dosiek, modulov, štíftov a súprav), licencovanie ochrannej známky (poplatky platia tí, ktorí chcú predávať produkty Arduino pod svojim názvom); <https://store.arduino.cc/>.

Ártica – poskytuje online kurzy a poradenské služby zamerané na využívanie digitálnych technológií na zdieľanie vedomostí a podporu spolupráce v oblasti umenia a kultúry. Založená v roku 2011 v Uruguaji. **Používa licenciu CC BY-SA. Obchodný model:** spoplatňovanie služieb na mieru; <https://www.articaonline.com/>.

Blender Institute – animačné štúdio, ktoré vytvára 3D filmy pomocou softvéru Blender, založené v roku 2006 v Holandsku. **Používa licenciu CC BY. Obchodný model:** crowdfunding (na báze predplatného), poplatky za fyzické kópie, predaj tovaru; <https://www.blender.org/>.

Cards Against Humanity – súkromná komerčná spoločnosť, ktorá vyrába populárnu spoločenskú hru s rovnakým názvom. Bola založená v roku 2011 v USA. **Používa licenciu CC BY-NC-SA. Obchodný model:** spoplatňovanie fyzických kópií; <https://www.cardsagainsthumanity.com/>.

The Conversation – nezávislý zdroj správ z akademickej a výskumnej komunity a prostredníctvom internetu priamo poskytovaných verejnosti, založený v roku 2011 v Austrálii. **Používa licenciu CC BY-ND. Obchodný model:** spoplatňovanie tvorcov obsahu (univerzity platia členské poplatky, aby ich fakulty mohli pôsobiť ako autori), grantové financovanie; <https://theconversation.com/europe>.

Cory Doctorow – autor sci-fi literatúry, aktivista, bloger a novinár. Pôsobí v USA. **Používa licenciu CC BY-NC-SA a CC BY-ND. Obchodný model:** poplatky za fyzické kópie (predaj kníh), platba podľa vlastného uváženia, predaj prekladateľských práv na knihy.

Figshare – komerčná spoločnosť, ktorá ponúka online repozitár, kde môžu výskumníci uchovávať a zdieľať výsledky svojho výskumu, vrátane grafov, dátových súborov, obrázkov a videí, pre individuálnych vedcov ponúka služby repozitára bezplatne. Bola založená v roku 2011 vo Veľkej Británii. **Používa licencie CC BY a nástroj CC0. Obchodný model:** platforma poskytujúca platené služby tvorcom; <https://figshare.com/>.

Figure.nz – nezisková charitatívna organizácia, ktorá vytvára online dátovú platformu určenú na opakované použitie dát a ich ľahké pochopenie, založená v roku 2012 na Novom Zélande. **Používa licenciu CC BY. Obchodný model:** platforma poskytujúca platené služby tvorcom, darcovstvo, sponzorstvo; <https://figure.nz/>.

Knowledge Unlatched – nezisková spoločnosť (not-for-profit community interest company), ktorá spája knižnice s cieľom zhromažďovať finančné prostriedky na vydávanie voľne dostupných kníh, založená v roku 2012 vo Veľkej Británii. **Používa licenciu CC BY-NC a CC BY-NC-ND. Obchodný model:** crowdfunding (špecializovaný); <https://knowledgeunlatched.org/>, [Pozn. prekl.: viac o KU a zmenách jej obchodného charakteru na https://en.wikipedia.org/wiki/Knowledge_Unlatched].

Lumen Learning – komerčná spoločnosť, ktorá pomáha vzdelávacím inštitúciám využívať otvorené vzdelávacie zdroje (OER), založená v roku 2013 v USA. **Používa licenciu CC BY. Obchodný model:** spoplatňovanie služieb na mieru, financovanie z grantov; <https://lumenlearning.com/>.

Jonathan Mann – spevák a skladateľ, ktorý je najviac známy ako autor projektu „Song A Day“ (Jedna pieseň denne). Pôsobí v USA. **Používa licenciu CC BY a CC BY-NC. Obchodný model:** spoplatnenie služieb na mieru, platba podľa vlastného uváženia, crowdfunding (na báze predplatného), spoplatnenie osobného predstavenia (prednášky a hudobné vystúpenia); <https://www.jonathanmann.net/>; <https://jonathanmann.bandcamp.com/>.

Noun Project – komerčná spoločnosť, ktorá ponúka online platformu na zobrazovanie vizuálnych ikon z globálnej siete dizajnérov, založená v roku 2010 v USA. **Používa licenciu CC BY. Obchodný model:** účtovanie transakčných poplatkov, účtovanie poplatkov za služby na mieru; <https://thenounproject.com/>.

Open Data Institute – nezávislá nezisková organizácia, ktorá spája ľudí na celom svete, dáva im nástroje a inšpiruje ich inováciám za pomoci dát, založená v roku 2012 vo Veľkej Británii. **Používa licenciu CC BY, CC BY-SA a CC0. Obchodný model:** granty a vládne financovanie, poplatky za služby na mieru, dary; <https://theodi.org/>.

OpenDesk – komerčná spoločnosť, ktorá ponúka online platformu spájajúcu dizajnérov nábytku z celého sveta so zákazníkmi a miestnymi výrobcami, ktorí ich návrhy pretavujú do reality; založená v roku 2014 vo Veľkej Británii. **Používa licenciu CC BY-NC. Obchodný model:** účtovanie transakčného poplatku; <https://www.opendesk.cc/>.

OpenStax – nezisková organizácia, ktorá poskytuje bezplatné učebnice s otvorenou licenciou pre vysokoškolské úvodné kurzy (high-enrollment introductory college courses) a tzv. pokročilé kurzy s vysokoškolským učivom určené stredným školám (Advanced Placement courses), založená v roku 2012 v USA. **Používa licenciu CC BY. Obchodný model:** grantové financovanie, spoplatnenie služieb na mieru, spoplatnenie fyzických kópií (predaj učebníc); <https://openstax.org/>.

Amanda Palmer – hudobníčka, umelkyňa a spisovateľka. Pôsobí v USA. **Používa licenciu CC BY-NC-SA. Obchodný model:** crowdfunding (na báze predplatného), platba podľa vlastného uváženia, poplatky za fyzické kópie (predaj kníh a albumov), poplatky za osobné vystúpenia, predaj tovaru; <https://amandapalmer.net/>.

PLOS (Public Library of Science) – nezisková organizácia, ktorá vydáva kolekciu akademických časopisov a inú vedeckú literatúru, založená v roku 2000 v USA. **Používa licenciu CC BY. Obchodný model:** účtovanie poplatkov za spracovanie článku (APC) tvorcom obsahu; <https://plos.org/>.

Rijksmuseum – holandské národné múzeum venované umeniu a histórii, založené v roku 1800 v Holandsku. **Používa nástroj CC0. Obchodný model:** dotácie a vládne financovanie, poplatky za osobnú návštevu (vstupné do múzea), predaj suvenírov; <https://www.rijksmuseum.nl/nl>.

Shareable – online časopis o zdieľaní, založený v roku 2009 v USA. **Používa licenciu CC BY. Obchodný model:** grantové financovanie, crowdfunding (na základe projektov), dary, sponzorstvo; <https://www.shareable.net/>.

Siyavula – komerčná spoločnosť zaoberajúca sa vzdelávacími technológiami, ktorá vytvára učebnice a integrované vzdelávacie zážitky, založená v roku 2012 v Južnej Afrike. **Používa licenciu CC BY a CC BY-ND. Obchodný model:** spoplatňovanie služieb na mieru, sponzorstvo; <https://www.siyavula.com/>.

SparkFun – internetový predajca elektroniky špecializujúci sa na otvorený hardvér. Spoločnosť bola založená v roku 2003 v USA. **Používa licenciu CC BY-SA. Obchodný model:** spoplatňovanie fyzických kópií (predaj elektroniky); <https://www.sparkfun.com/>.

TeachAIDS – nezisková organizácia, ktorá vytvára vzdelávacie materiály určené na informovanie ľudí na celom svete o HIV a AIDS, založená v roku 2005 v USA. **Používa licenciu CC BY-NC-ND. Obchodný model:** sponzorstvo; <https://teachaids.org/>.

Tribe of Noise – komerčná online hudobná platforma, ktorá slúži filmovému, televíznemu, video, hernému a maloobchodnému reklamnému mediálnemu (in-store-media) priemyslu, založená v roku 2008 v Holandsku. **Používa licenciu CC BY-SA. Obchodný model:** účtovanie transakčného poplatku; <https://www.tribeofnoise.com/>.

Wikimedia Foundation – nezisková organizácia, ktorá prevádzkuje Wikipédiu a jej sesterské projekty; založená v roku 2003 v USA. **Používa licenciu CC BY-SA. Obchodný model:** dary; <https://wikimediafoundation.org/>.

Použité zdroje

1. **Verejné licencie. Fišová, Gabriela.** CVTISR, 2025. DOI: 10.5281/zenodo.15189087. Dostupné na <https://doi.org/10.5281/zenodo.15189088>
2. **Stacey, Paul a Hinchliff Pearson, Sarah.** *Made With Creative Commons.* Ctrl+Alt+Delete Books, 2017. ISBN 978-87-998733-3-3. Dostupné na: <https://creativecommons.org/share-your-work/made-with-cc/>
3. **Commons, Creative.** *Creative Commons.* (2023). Preklad vzdelávacieho materiálu organizácie Creative Commons do slovenčiny v.01. 2023. DOI: 10.5281/zenodo.8344375. Dostupné na: <https://doi.org/10.5281/zenodo.8344376>

Príručka „Podpora tvorivého prostredia. [Príklady využitia licencií v praxi]“ je adaptáciou príručky Creative Commons, [Encouraging the ecology of creativity](https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/) (Pôvodné dielo) z roku 2007, dostupnou pod licenciou Creative Commons Attribution 3.0 Unported (creativecommons.org/licenses/by/3.0/) z webovej stránky Creative Commons <https://creativecommons.org/mission/downloads/>.

Túto adaptáciu vytvorila a publikovala v roku 2025 organizácia Centrum vedecko-technických informácií SR (Spracovateľ) pod licenciou **Creative Commons Attribution 4.0 International License** (CC BY 4.0, <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Spracovateľ upravil Pôvodné dielo takto: preložil materiál z angličtiny do slovenčiny, skrátil text a doplnil vysvetlenia relevantné pre slovenské prostredie, doplnil aktuálne informácie zo stránky Creative Commons, doplnil časť o publikácii *Made with Creative Commons* (CC BY-SA 4.0) a upravil grafické spracovanie (Adaptované dielo). Zmeny a doplnené informácie sú uvedené v poznámkach a v hranatých zátvorkách.

Zdieľaj, opakovane používaj a remixuj – legálne.
www.creativecommons.org

Adaptované dielo:

Podpora tvorivého prostredia. [Príklady využitia licencií v praxi]¹⁶ © 2025, CVTISR. Ak nie je uvedené inak, obsah príručky „Podpora tvorivého prostredia“ je dostupný pod licenciou Creative Commons Attribution 4.0 International. Celé znenie a podmienky licencie sú dostupné na <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Pôvodné dielo:

Tento dokument je dostupný pod licenciou Creative Commons Attribution 3.0 <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/>